

KSČ – vesnická organizace Dlouhý Újezd

1950–1957

Inventář

EL NAD č.: 1117
AP č.: 411

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	6
Seznam použitých pramenů a literatury.....	7

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk.....	8
Inventární seznam.....	9

Úvod

I. Vývoj původce archivního fondu

Komunistická strana Československa se po roce 1945 ve své činnosti řídila organizačními řády a počínaje rokem 1954 stanovami. Podle těchto řádů a stanov existoval nejvyšší řídicí orgán Komunistické strany Československa (dále KSČ) – sjezd KSČ, resp. ústřední výbor, k jehož volbě docházelo na pravidelném sjezdu strany. Sjezd strany se konal jednou za čtyři léta (mimořádný sjezd KSČ svolával ústřední výbor ze své iniciativy či na žádost více než jedné třetiny základních organizací).

Ústřední výbor představoval nejvyšší orgán strany v období mezi sjezdy. Dozoroval a řídil veškerou činnost KSČ a jednotlivých členů. Staral se nejen o stranickou politiku, ale kontroloval taktéž hospodaření se stranickým majetkem. Schvaloval představitele strany na politické funkce a přímo je instruoval v jejich činnosti. Navrhoval vedoucí funkcionáře v ústředním měřítku a v krajích.

Krajskou organizaci tvořily všechny okresní organizace v hranicích kraje. Nejvyšším orgánem krajské organizace byla krajská konference, kterou svolával krajský výbor nejméně jednou za dva roky (mimořádnou konferenci svolával krajský nebo ústřední výbor z naléhavých důvodů či na žádost více než jedné třetiny okresních organizací kraje). Krajské konference se účastnili delegáti řádně volení na okresních konferencích.

Okresní organizaci utvářely všechny základní organizace (závodní, místní, atd.) v hranicích okresu. Nejvyšší orgán okresní organizace představovala okresní konference svolávaná okresním výborem jednou ročně, podle stanov z roku 1962 jednou za dva roky a od roku 1971 jedenkrát za dva až tři roky. Mimořádná okresní konference mohla být svolána po dohodě s krajským výborem a po schválení ústředním výborem. Při naléhavé potřebě, nebo na žádost více než jedné třetiny základních organizací, ji mohl svolat vyšší stranický orgán.

Základní organizace se dělily na organizace závodní a místní. Závodní, místní, organizace (dále ZO) byly zakládány podle směrnic ústředního výboru v závodech, dopravních a obchodních organizacích, na státních statcích, ve strojních a traktorových stanicích, v jednotných zemědělských družstvech, úřadech, školách, institucích, v jednotkách ozbrojených sil, na vesnicích, ve městech apod., avšak pouze tam, kde působili nejméně tři členové (organizační řád 1949) nebo pět členů (stanovy 1962) strany. V podnicích, závodech a úřadech, kde se nalézal větší počet straníků, se utvářely ZO v dílnách, provozech, na stavbách a ve výrobních úsecích. Jednotlivé organizace pak na celozávodních stranických schůzích volily celozávodní či podnikový výbor. Obdobným způsobem mohly pracovat ZO o vyšším počtu členů, které se zpravidla dělily na tzv. dílčí organizace. Těmto dílčím organizacím posléze připadla možnost (na základě povolení okresního výboru) přijímat a vylučovat členy, ukládat stranické tresty, volit delegáty na konference a hospodařit podle rozpočtu. Každá z nově utvořených organizací musela být potvrzena okresním výborem.

Nejvyšší orgán základní organizace představovala členská schůze, která se svolávala nejméně jednou v měsíci. Na ustavující či výroční schůzi se volil výbor: předseda, dalších 7 – 10 členů. Následně došlo k volbě dvou revizorů. Organizace do 20 členů měla 3 – 5 členný výbor, do pěti členů důvěrníka (organizační řád 1949), či počet členů stanovil OV a organizace do deseti členů volila výbor o třech členech nebo za podmínek stavených OV (stanovy 1962).

Výbor zvolil svého předsedu, který musel být nejméně tři roky členem strany, přičemž OV mohl udělit výjimku. Kontrolou nad hospodařením s finančními a ostatními prostředky byli pověřeni další dva až tři členové výboru. Kromě toho měli taktéž dohlížet na kontrolu při dodržování směrnic ústředního výboru KSČ a vedení členské evidence a stranické administrativy.

Výbor ZO KSČ především zajišťoval plnění usnesení členských schůzí a řídil veškerou práci stranické organizace mezi členskými schůzemi. O své činnosti a stavu organizace podával každý měsíc zprávu členské schůzi.

Kromě běžných často zaměnitelných názvů základní – závodní organizace, lze o téměř totožném stírání významu názvů organizací hovořit také v případě místních organizací, jejichž ekvivalent, zejména na venkově, představovaly vesnické či často nesprávně nazývané venkovské organizace. Co do funkce a významu svým účelem prakticky shodovaly s organizacemi základními.

Datum vzniku stranické organizace v Dlouhém Újezdu nelze přesně identifikovat, neboť první dochované materiály pocházejí teprve z roku 1950. Již od tohoto období provázely činnost tehdy ještě Místní organizace KSČ Dlouhý Újezd potíže zejména v oblasti docházky a členské disciplíny jednotlivců. Někdy ve druhé polovině roku 1957 se organizace ve Dlouhém Újezdu přejmenovala z místní na vesnickou. Co do počtu členů představovala organizace KSČ v Dlouhém Újezdu menší subjekt, o kterém se nadřízený okresní orgán vyjadřoval s despektem jako o zaostalém a neperspektivním. Tak jako ve většině podobných organizací tachovského okresu se ústřední zájem újezdské organizace soustřeďoval především na zemědělskou výrobu. Otázka zemědělství se později stala v podstatě jediným předmětem činnosti uvedené organizace.

Od počátku 50. let 20. století je možné ve vývoji stavu členů zaregistrovat zajímavou tendenci. Průměrný věk členské základny v místní organizaci dosahoval 47 let. Tento stav je však potřeba chápat nikoliv jako nezájem z řad mladých obyvatel v obci, ale jako čistě účelovou kampaň, vedenou nejstaršími straníky v organizaci. Ohrožení pozic či možná ztráta moci a politického vlivu na dění v obci přivedla některé z nich ke krajnímu řešení. Mladí členové KSČ byli z kolektivu často vylučováni z malicherných důvodů (nepravidelná účast na schůzích), nebo se raději stáhli a přešli do jiných organizací podobného typu ve svém zaměstnání. U dalších sehrálo velkou úlohu finanční hledisko, to když odmítali platit řádné členské příspěvky. Z organizace a potažmo také členství v KSČ pak byli vyškrtnuti v rekordně krátkém čase. V případě, že někteří z mladších členů vytrvali a dokonce se dostali do zvolených funkcí, byly na jejich bedra kladeny přemrštěné a od začátku nesplnitelné nároky. Jakmile nebyly stanovené úkoly včas a bezezbytku dodrženy, následovala protiopatření ve formě kádrových postihů a pranýřování nejen v rámci organizace, což posléze vyústilo v rezignaci postiženého. V průběhu pěti let tak došlo k masivnímu odlivu členů a členská základna, tentokrát Vesnické organizace KSČ Dlouhý Újezd se zúžila na polovinu.

Vzhledem k absenci jakéhokoliv písemného materiálu z dalšího období nelze určit, jakým způsobem (pokud vůbec) se organizace KSČ v Dlouhém Újezdu vyvíjela.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Materiály archivního fondu VO KSČ Dlouhý Újezd byly identifikovány a vytríděny při inventarizaci archivního fondu MNV Dlouhý Újezd EL NAD 541 v roce 2009. Z tohoto archivního fondu byl následně vyčleněn 1 kartón písemností z let 1950–1957. V návaznosti na předešlé došlo k založení nového archivního fondu s názvem VO KSČ Dlouhý Újezd s EL NAD 1117.

Je evidentní, že v tomto případě se jedná pouze o zlomek původní agendy, avšak nelze přesně určit, zda tato organizace po vymezeném období zcela nezanikla, či se nesloučila s jinou, v místě působící organizací. V archivním fondu OV KSČ Tachov (nadřízeném okresním subjektu) EL NAD 576 totiž chybí jakákoliv hlášení o pozdější činnosti a vývoji organizace.

Podle evidenčního listu JAF, zavedeného k 1. listopadu 1980, převzal tehdejší okresní archiv písemnosti zrušeného MNV Dlouhý Újezd (číslo přírůstku 316). Jednalo se o 15 úředních knih a 3 kartóny v rozsahu 0,40 bm. Mezi těmito materiály se nacházely také archiválie VO KSČ Dlouhý Újezd.

Vzhledem k povaze dochovaného materiálu nelze prokázat, jaký (jestli vůbec) registraturní plán původce dodržoval.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Materiál archivního fondu VO KSČ Dlouhý Újezd pochází z let 1950–1957. Jedná se o 1 kartón písemností o celkové metrži 0,12 bm.

V dochovaných archiváliích je užíván český jazyk.

Pro snazší přehlednost a orientaci v archivním fondu zvolil zpracovatel vlastní, jednoduché pořadací schéma. Archiválie byly roztríděny tématicky a dále chronologicky. Bylo provedeno rozdělení do třech základních oddílů, kterým byly přiděleny římské číslice (I – III). Skupina s názvem I. byla označena jako Materiály vzniklé z vlastní činnosti; skupina s názvem II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatnímu organizacemi; skupina s názvem III. Ostatní.

V archivním fondu se nalézají archiválie I. (inv. č. 1) a II. kategorie.

Fyzický stav materiálu je dobrý.

Při pořadacích pracích v archivním fondu VO KSČ Dlouhý Újezd z něj nebyly vyřazeny žádné multiplikáty a písemnosti nearchivní povahy.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Pro téměř zanedbatelný rozsah archivního fondu VO KSČ Dlouhý Újezd je bezpředmětné hovořit o jeho konkrétní využitelnosti. Strohost a mezerovitost neumožňuje vytvořit si širší pohled na dění a běžný život v organizaci.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v květnu 2010 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 3. února 2011

Miroslav Vetrák

Seznam použitých pramenů a literatury

Organizační řád Komunistické strany Československa vydány ÚV KSČ, 1949

Stanovy KSČ přijaté celostátní konferencí KSČ dne 18. prosince 1952 a schválené včetně změn X. sjezdem KSČ dne 15. ledna 1954

Stanovy KSČ schválené XII. sjezdem KSČ dne 8. prosince 1962, doplněné a upravené XIII. sjezdem KSČ dne 4. června 1966 a XIV. sjezdem KSČ dne 29. května 1971

KOS, Zdeněk. *Zkratky, značky, akronymy*. Praha : Horizont, 1983.

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk

bm	běžný(é) metr(y)
ČSM	Československý svaz mládeže
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jednotka	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
JAF	Jednotný archivní fond
KSČ	Komunistická strana Československa
KV SČSP	krajský výbor Svazu československosovětského přátelství
MNV	místní národní výbor
MO KSČ	místní organizace Komunistické strany Československa
NAD	Národní archivní dědictví
OV KSČ	okresní výbor Komunistické strany Československa
VO KSČ	vesnická organizace Komunistické strany Československa
ZO KSČ	základní organizace Komunistické strany Československa

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
I. Materiály vzniklé z vlastní činnosti			
1	Pozvánky a zápisy z členských a mimořádných schůzí	1953–1957	N 1
2	Výroční zprávy, zprávy o činnosti	1955–1956	N 1
II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatnímu organizacemi			
3	Korespondence došlá od OV KSČ v Tachově	1954–1956	N 1
4	Výtahy ze zápisů odesílaných na OV KSČ v Tachově	1955	N 1
5	Výzva k úhradě závazku od KV SČSP Plzeň	1956	N 1
6	Pozvánka na zasedání OV ČSM Tachov	1957	N 1
III. Ostatní			
7	Členské a jiné závazky	1950–1957	N 1
8	Členská agenda	1951–1957	N 1
9	Volby, kandidáti do členského výboru	1956	N 1
10	Volby do národních výborů	1957	N 1
11	Měsíční hlášení ZO KSČ	1951–1957	N 1
12	Besedy, školení, proslovy	1951–1957	N 1

Název archivní pomůcky (archivního fondu):	KSČ – vesnická organizace Dlouhý Újezd
Značka archivního fondu:	VO KSČ Dlouhý Újezd
Časový rozsah:	1950–1957
Počet evidenčních jednotek:	1 kartón
Počet inventárních jednotek:	12
Rozsah v bm:	0,12
Stav ke dni:	3. února 2011
Zpracovatel archivního fondu:	Miroslav Vetrák
Zpracovatel archivní pomůcky:	Miroslav Vetrák
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl dne 03. 02. čj. SOAP/090-0063/2011